

TORONTÁLI KÖZLÖNY.

— Kiadóhivatal: —
Kiadói-Nyomda. Telefon sz. 15.
 — Nagyikindán. —

Egyesült „Kikindai Közlöny“ és „Felső Torontál“
 — **POLITIKAI LAP.** —
 Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési díj:
 Póstán küldve, vagy házhoz hordva: Egész évre 14 kor
 Félévre 7 kor. Negyedévre 3 kor. 50 fillér.
 Egy szám 12 fillér.

Vásároljunk csak hazai iparterméket! Azt a kereskedőt, aki Magyarországon előállítható árukat külföldről szerez be, — ne támogassuk! Azon kereskedő hirdetésait, ki üzletét hazai árukkal szerezte fel, a legolcsóbb áron közöljük.

A kivándorlás.

Egy szomorú füzet hagyta el a napokban a sajtót; a kivándorlás statisztikája. Megdöbbentő adatok tárulnak az olvasó szeméi elé. Rettenetes képet lát. Látja, mint vérzik el egy nemzet, hogy folyik el egy ország vérének legjava. Látja miképp sorvad nemzetünk. És a számok lavinászerűen nőnek évről, évre.

Ötvenezer, majd százezer, 200 ezer, sőt már 300 ezer lélekre is megy évenként a magyar kivándorlók tömege, Csappa János munkabíró ember, ki vérző szívvvel hagyja el a hazát, hogy magának új hont keressen, melyben a minden napi kenyerét megtalálja.

Milyen elszomorító és aggodalmat keltő jelenség ez. Mi lesz a vége? A természetes szaporodás már nem képes ellensúlyozni a kivándorlás vérvesztését. Négy esztendeje stagnál már Magyarország népességének száma.

A legutóbbi népszámlálás alkalmával közel a husz milliót érte el a lakosság száma, négy év előtt pedig teljes husz milliót, s most négy év után a szaporodások alig tesz ki 10.000 lelket; könnyű tehát a számadásunk.

Az elmúlt évben már népességi szaporulatunk nem volt, sőt egy kis visszaesés is kezdett már mutatkozni. Ha most a kivándorlás hasonló arányokban növekedik, úgy két évtized múlva már annyira jutunk, hogy az országban alig 5 millió lélek fog élni.

Ez pedig a magyar nemzet végpusztulásával egyenlő. Érti is e körülményt nagy horderejű voltát minden illetékes tényező, s e tudat hatása alatt alatt keletkezett a kivándorlás elleni küzdelem is, melyet oly sokféle módon megpróbáltak már.

Próbálták szépszerivel, a nép lebeszélésével, próbálták erőszak-

kal az utlevél meglagadásával és a visszatoloncolással, próbálják jelenleg hatósági ellenőrzéssel. De hasztalan.

A kivándorlásról sok szó esik nálunk, sok intézkedés történik ellene, de minden eredmény nélkül. A kivándorlás gyógyításának eredménytelensége azonban egy cseppet sem meglepő.

Az a hiba történt itt az illetékes tényezők részéről, hogy úgy jártak el mint régi orvosi-iskola doktorai: megelégedtek a tünetek kezelésével, míg a betegség okának gyógyításával, illetőleg a kórok kinyomozásával édes-keveset törődtek.

A modern orvostudomány nagyszerű sikereit annak köszönheti, hogy nem elégszik meg a tünetek kezelésével, hanem a betegség okait is kutatja és a kórok ismerete alapján a betegséget is gyógyítja.

S valóban minden téren a társadalom terén is sikeres gyógyítás csak a kórokok, a betegség okainak ismerete alapján lehetséges. Ha a kivándorlást gyógyítani akarjuk, úgy annak okaival kell első sorban tisztába jönnünk.

Ez pedig meglehetősen nehéz munka, mert a kivándorlás okairól hihetetlenül sok téves nézet van elterjedve. Nem részletezhetjük e helyen ezeket, elég csak arra a sokféle véleményre mutatni, melyekkel bármely körben e kérdésről találunk.

Hogy oly sokféle nézettel találkozunk, annak a szerte csapongó magyar gondolkodás mód az oka, mert a kivándorlás igazi kór oka rendkívül egyszerű.

A kivándorlás nem egyéb, mint szükségszerű következménye annak a gazdasági átalakulásnak, melyen a földművelés végbe ment.

A magyar nép földművelő nép. Ezer esztendőn át abból, amit a tápláló anyaföld nyújtott, akár mint zsellér. De legújabb időkben a mezőgazdasági technika hirtelen kifejlődése kizökkentette a mi népünket az ő megélhetési eszközeiből. A gép behatolt a legkonzervatívabb termelési formába is a földművelés terére is. Megszülettek a gőzekék, a vető és arató gépek. És a gép a mi termelési rendünkbe is behatolt.

Nálunk is meghonosodott a magasabb kulturájú földművelés, mely gépmunkán alapul. A gép elterjedése pedig a mezőgazdasági emberi munkaerő felszabadulását jelenti: ebben találjuk meg a kivándorlás okát. A földművelést űző magyar nép egyre inkább veszt el a lába alól a talajt. Az ő munkakörét a gép sokkal jobban és megbízhatóbban elvégzi, ennél fogva más munka első sorban ipari munka után kénytelen látni, s mivel a hazai ipar kevés munkaerőt igényel, és ennél fogva kevés munkáskezet használ fel a munkálkodó nép, kénytelen idegen földre menni dolgozni, Tévednek azok akik azt hiszik, hogy a népet ügynökök csábítják

A magyar nép sokkal józabb, sem hogy, holmi szédelgők által félre vezetettne magát, s hogy haza szeretete is erősen lobog szívében azt a kivándorlók az a hatalmas tömege mutatja, mely még az új hazában is fenntartja összeszoktatását a régi hazával Magyarországgal.

A magyar nép kész örömmel maradna otthon és nem ennél a hontalanság, ha megélhetést nyerhetne e hazában, ezért törekedjünk arra, hogy e megélhetés eszközeit, az ipart megteremtjük.

Alkotmánybiztosítékok

Az alkotmánybiztosítékoknak sokat körülutaltogott dolgában a kormánynak, s abban az illetékes miniszternek, a belügyminiszternek egy hivatalos nyilatkozatát kell regisztrálnunk.

A székesfőváros törvényhatósága január 9-én tartott közgyűlésén hozott határozatában annak az óhajának adott kifejezést, hogy a törvényhatóságok önkormányzati jogkörének, valamint az alkotmányos jogrendnek a jövőre lehető teljes biztosítása érdekében megfelelő törvényjavaslatok terjesztessenek az országgyűlés elé. Ezt a határozatot felterjesztették a belügyminiszterhez. Andrassy gróf belügyminiszter tegnapelőtt értesítette a főváros közönségét, hogy a miniszterium a királynaka trónbeszédében foglalt kijelentéséhez híven az országgyűlés előtt ismeretes programjának erre vonatkozó részét az előkészítés alatt álló törvényjavaslatok útján mielőbb megvalósítani szándékozik.

Nem hisszük, hogy Andrassy ujsá-

got mondana vagy kétségeket s aggodalmakat oszlatna el az országban azzal a kijelentésével, hogy a miniszterium már előkészíti az alkotmánybiztosító javaslatokat. Mert ilyen kétségek vagy aggodalmak nincsenek és az ország tisztában van azzal, hogy tronbeszéd nem lehet levegőbe való beszéd, s Andrásynak a szava meg éppen nevezetes arról, hogy inkább kevesebbet mond, mint többet.

Azt persze nem lehet számba nem venni, hogy mindezek körül nemcsak hadi időkre kell preveniálnunk, hanem béke idején is alkalmasoknak kell lenniök hétköznapi feladataik számára intézményeinknek.

Éppen a lezajlott alkotmányválság rendjén akárhány törvényünkről kitűnt, hogy a hatalommal szemben nem egyéb papirosnál, amit átlukasztani még csak szuronyra sincs szükség — nagy bolondot tennénk, ha most, mikor kiküzdöttük magunkat a módot s a lehetőséget, hogy alkotmányunkat körülbástyázzuk, s olyan férfiak kezébe adtuk e munkát, akiket jellem, tudás és kemény akarat jelöl ki e feladat végbevételére: ha most megint papirosunkat végeznénk. Ezért van nagy jelentősége annak, hogy akiknek kezébe a nemzet az alkotmánybiztosítók ügyét letette, azok a férfiak egyaránt kiállották már a tűzpróbát a multban úgy az alkotmányvédelemben, mint a közigazgatási élet gyakorlati kérdéseinek ismeretében. Mindez megnyugvással töltheti el a közvéleményt, mely tisztában van azzal, hogy a nagyjelentőségű kérdés megoldatlanul nem kerülhet le a napirendről.

HIREK.

— **Hivatalvizsgálat.** Bottk a Béla vármegyénk főispánja kedden és szerdán városunkban időzött. Hivatalos minőségben jött, hogy a városi ügykezelést megvizsgálja. A város ügyeit a megejtett vizsgálat alapján rendben találta. Kedden este a főispán tiszteletére bankett volt a Nemzeti Szálloda nagytermében, mely alkalommal a város színe java jelent meg. A főispánt belépése alkalmával a már egybegyűltek lelkes éljenzéssel fogadták, melyhez a Mészáros bandája hatalmas tuszt zenített. A jelenvoltakat Kajtár Jenő rendőrfő mutatta be a főispánnak, ki minden eggyessel váltott néhány szíves szót. Nem szokásunk a hizelegés, most sem akarunk hizelegni, de kénytelenek vagyunk a főispáni banketten tapasztaltakat, mint a közvélemény megnyilatkozását megörökíteni. — Ez pedig az, hogy a főispán egyénisége olyan benyomást tett a jelenvoltagekra, hogy mindenki el volt ragadtatva szeretetreméltó uri egyénisége által. Számtalan felköszöntőt mondtak, melyekben az ő egyéniségét, mint a közpályán működőt a legnagyobb elismerés hangján festették le. Adja az Isten, hogy sokáig tisztelhesük vármegyénk élén Bottk Bélát mint főispánt.

— **Közgyűlés.** Városunk képviselőtestülete ma közgyűlést tart, melynek

tárgysorozata szerint több fontosabb ügy nyer elintéztést.

— **Névmagyarosítás.** Schvarcz Imre és Dezső családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel Salgó-ra változtatták.

— **Tanügyi kinevezés.** A vallás és közoktatási miniszter Jeszenszkyné Tírpák Irén nagyikikindai polgári iskolai tanárnőt magasabb fizetési osztályba kinevezte.

— **Fagylaltosok veszedelme.** A kereskedelmügyi miniszter az összes törvényhatóságokhoz rendeletet intézett, melyben betiltja a fagylalt utcai árusítását azon indoklással, hogy a fagylalt árusítása a cukrásziparhoz tartozik és ennek folytán ipari engedélyhez van kötve.

— **Torontáli cselédek jutalmazása.** A m. kir. földmívelési miniszter Kormányos József magyarpadéi, Damjanov Pál rogendorfi, Hend Péter lovrini, May György bánlakai, Boross György ferenczszállási, Ernszt Lenard nagyteremiai, Nebozansky Ignác aracs, id. Mata István törökbecei, Mathiasz Antal kisteremiai és Dogár János szerbnagy-szentmiklósi gazdasági cselédek, illetve munkások részére egyenként 100 K. jutalmat és elismerő oklevelet adományozott. A jutalmakat legközelebb osztják szét a kitüntetettek között ünnepélyes módon.

— **Körrendelet a közlegelők feltörése ellen.** A földmívelésügyi miniszter a községi és közlegelők tárgyában körrendeletet bocsátott ki, melyben utal a mezőrendőri törvényre, mely tiltja a közlegelők feltörését. Ha pedig a közlegelőt mégis feltörné valamely előjáróság vagy hatóság, úgy az csak a földmívelésügyi miniszter hozzájárulásával történhetik meg. A földmívelésügyi miniszter az állattenyésztés érdekében bocsátotta ki e rendeletet, melyre azért hívja fel ezuttal hatóságunk figyelmét, mivel több helyen nem vették figyelembe az említett mezőrendőri törvényt.

— **Márczius 15.** A nagyikikindai m. kir. áll. főgymnázium ifjusága Magyarország újjászületésének az emlékére f. hó 15-én, d. e. 10 órakor az intézet tornacsarnokában hazafias ünnepet rendez, amelyre ez uton is meghívja az érdeklődő hazafias közönséget. Az ünnepség műsora a következő: 1. Himnusz. Énekli az ifj. énekkar. 2. Nemzeti dal. Irta Petőfi Sándor. Szavallja Perkov László, VIII. o. t. 3. Gúnydal a német divatra. Énekli az ifj. énekkar. 4. Az öreg honvéd. Irta Salgó László. Szavallja Bogner Mihály VII. o. t. 5. J o n K o s s u t h. Énekli az ifj. énekkar. 6. Ünnepi beszéd. Tartja Dávid István, főgimn. tanár. 7. Talpra magyar. Énekli az ifj. énekkar. 8. Márczius 15-én. Irta Inczedy László. Szavallja Ébert Ede VII. o. t. 9. Nincs becsületi a katonának. Énekli az ifj. énekkar. 10. Apotheosis. Irta Bartók Lajos. Szavallja Deák Zoltán VI. o. t. 11. Szabadságharcsi dalok. Előadja az ifj. zenekar.

— **Meghíusult Jegyző választás.** Tegnapelőtt kellett volna megtartani Lieblingen a jegyző-választást. Győri

Imre főszolgabíró, ki a választást vezette, hat pályázót jelölt, de mivel nem kandidálta a lieblingiek által óhajtott egyéneket, a képviselőtestületi tagok vonakodtak részt venni a szavazásban. Győri főszolgabíró ennekfolytán kénytelen volt elhalasztani a választást.

— **Tragikus eset.** Nehány hét előtt történt, hogy Vogel Dezső szolgabíró saját kutyája játék közben a nyakán megharapta. A seb oly jelentéktelen volt, hogy fel sem vette. A kutya azonban gyanusnak kezdett feltűnni, mert hallgatag és szomorú lett. Mire a kutyát megfigyeltették, melynek következményeként a veszettséget constatáltak. Vogel erre nyomban gyógykezeltetés végett Budapestre utazott, ahol — mint sajnálattal értesülünk — már nem tudnak rajta segíteni, mivel a mérge az egész szervezetet megtámadta. Különös véletlennek lehet tulajdonítani, ha megmarad. A derék, köztisztviselőben álló férfi tragikus sorsa iránt városzerte nagy a részvét. Adja Isten, hogy az orvosi tudomány segítsen rajta.

— **Nagyszentmiklós földvásárlása.** Nagyszentmiklós község képviselőtestülete legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy a gróf Nákó Sándor tulajdonát képező Szent István majort s a hozzá tartozó földeket 400 ezer korona vételárral megveszi s ez irányban tárgyalásokba bocsátkozik a gróffal.

— **Hitközség a polgári fiu iskoláért.** A róm. kath. hitközség elnökéhez a helybeli róm. kath. hívek több száz aláírással ellátott indítványt adtak be egy polgári fiu iskola felállítására érdekében a közoktatásügyi miniszterhez intézendő felterjesztés iránt. A hitközségi közgyűlés f. hó 17-én tartandó közgyűlésében fogja az indítványt tárgyalni.

— **Halálozás.** Nagyikikindán Markovics István nyugalmazott kir. ügyész-ségi irnok hosszas betegség után 68 éves korában meghalt. Az elhunyt ügyvedi oklevéllel bírt, de nem ügyvédskedett. Az öreg úr visszavonult életet élt, évek óta nem fordult meg az utcán sem.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos

KEMÉNY JÁNOS.

Hirdetések.

Budapest éjjel

czimű szenzációs könyv
második kiadása
most jelent meg.

Irta: Benedek László (Adrien).

Ára 3 korona.

Megrendelhető lapunk kiadóvatahila útján

Nagyságos asszony,
tudja-e, hogy a malta-kávé vásárlásánál miért kell keresni a „Kathreiner” nevet hangsúlyozni?

Mert különben annak az eshetőségnek teszi ki magát, hogy kétes értékű utazatot kap, mely a „Kathreiner”-t kiténtető, mindenelőnyt nélkülöz.

Csakis a
Kathreiner-féle Kneipp-malata kávé

biria, különleges előállítás módszere révén, a gyarmatkávé ízét és zamatját.

Méltóztassék azért, Nagyságos asszony, jól emlékeztetnie véssni, hogy a valódi „Kathreiner” csakis zárt eredeti csomagokban kapható „Kathreiner-féle Kneipp-malata kávé” felirattal és Kneipp páter arcképével, mint védjeggyel.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Billéd 1907 évi február hó 24 napján.

Szecsó Lajos
kir. bír. végrehajtó.

Kivándorlás szükségtelen!
Amerika itt van!
Alapítson mindenki házi ipart!
Kérjen felvilágosítást mindenki!
az „Első magyar kötőgépgyár”-tól
Budapest—Kispest.

Legkönnyebb pénzkereset! Élethossziglani megélhetési mód!

A legjobb M A G V A K A T
A legnemesebb fákát
A legszebb virágokat
A legdivatossabb csokrok és koszorukat friss élővirágokból
a legjobb minőség szavatolása mellett szállítja

Mühle Vilmos

cs. és kir. udvari szállító
mag. és virágkereskedése **Temesvárott**
Nagy képes főárjegyzék ingyen

53 szám 1907 végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t. c. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a billédi kir. járás-bíróságnak 1906 évi V. 140/2 számú végzése következtében Kisfaludi Péter gyertyamosi ügyvéd által képviselt Noll Keresztély javára Stojko Mátyás ellen 1000 K — f. s jár. erejéig 1906 évi október hó 21-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 905 kor. fill-re becsült következő ingóságok, u. m. lovak, kocsik, ésbútorok, nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a billédi kir. járás-bíróság 1907 évi V. 17/7 számú végzése folytán 1000 kor. fill. tőkekövetelés, ennek 1906 évi szeptember 6 napjától járó 5% kamatai, és eddig összesen 100 kor. 05 fillérben bírósággal már megállapított költség erejéig, Gyertyamos községben adós lakásán leendő megtartására 1907 évi márczius hó 13-ik napjának déli előtti 1,10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Rövid használat után nélkülözhetetlen
Igen alkalmas utazásoknál
Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.
Bizonyítvány kelt Bécsben 1887. jul. 3 án.
SARGÉLE

Kalodont

nélkülözhetetlen
FOG TISZTÍTÓ SZER.
Elsőrangú higiénikusok elismerik, hogy egészségünk fentartásánál nem nélkülözhető a fogak és szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hárihatók el ezáltal. Ennél legsikeresebbnek bizonyul a „KALODONT”, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

**„A POLGÁR”
ajandékai,**

A POLGAR a magyar hirlap-irodalomban páratlan meglepetésben részesíti előfizetőit. Nemcsak jó és olcsó lapot ad, de karácsonyra gyönyörű ajándékkal is meglepi őket, olyan ajándékkal, melynek maradandó az értéke. A Polgár ugyanis több ezer koronáért megvette

BIHARI SANDORNAK

a nagy magyar festőnek, nem sokkal halála előtt készült

Zöldségtisztítók

című festményét és annak művészi-
sen előállított, 65 cm. magas és 1
méter hosszú olajnyomatu másolatát
juttatja előfizetőinek. A művészi má-
solatot, mely az eredetinek tökélete-
sen megfelel és melynek bolti ára
30 korona, megkapja karácsonyra
minden előfizető, aki mostantól kezd-
ve egy évre megszakítás nélkül A
POLGAR-ra előfizet, illetve, aki ka-
rácsonyig legalább egy félévi díjat
befizetett és egy további félévi elő-
fizetésre magát kötelezi. Az előfizetés
fél- és negyedévenként, sőt havonta
is teljesíthető.

A Polgár előfizetői azonkívül
ez év karácsonyán is diszes és
nagyterjedelmű naptárt kapnak
ajándékkul az 1907. évre. A naptár
egész sorozat értékesebbél értékesebb
irodalmi közleményt közöl a legki-
válóbb magyar írók tollából.

A Polgár előfizetési díja

Egy évre . . . . . 16 korona.
Fél évre . . . . . 8 korona.
Negyedévre . . . . . 4 — korona
Egy hóra . . . . . 1. 40 korona.

A pénzt legcélszerűbb postautalvánnyal
beküldeni.

A Polgár kiadóhivatala

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca
12. szám.

Mutatványszámot szívesen küldünk.

Kron Károly fogtechnikus
Nagyteremia (Marienfeld.)

T. cz.

Ezennel hátkorkodom a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy

Nagyteremián

egy teljesen modern

FOGTECHNIKAI MŰTERMET

rendeztem be, melyben fogakat, fogsorokat, használt ócska fogsorokat átdolgozok és ujakat készítek, melyek jóságáért **10 évi** jótállást vállalok. Minden e nemben vágó megbízást elfogadok és a legpontosabban és legyorsabban elkészítek.

A legjobb hírv fogorvosoknál Budapesten és Berlinben folytatott több évi gyakorlatom folytán abban a helyzetben vagyok, hogy a fogtechnika terén minden tekintetben a kivánalmaknak megfelelni képes vagyok.

TISZTELETTEL

Kron Károly
fogtechnikus.

